

ГРОМАДСЬКИЙ ГОЛОС

соціалістично-радикальний часопис українського працюючого народу.

Адреса Редакції і Адміністрації: "Громадський Голос", Львів, Ринок 10, II. п.

Редакція рукописів не звертає.
Невідписаних дописів не лістає.

ПЕРЕДПЛАТА: чвертьрічно 2-30 зол. За границею 2 ам. долари в рік, або їх вартість в ин. валюті.

Чекове конто П. К. О. ч. 151.520.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Виходить в кожну суботу.

Ціна примірника 20 сот.

БОРІТЕСЯ — ПОБОРЕТЕ!

ВІЧА і ЗБОРИ.

Лезір Зборівщина!

В неділю дня 1 серпня ц. р. відбу-
деться віче

в Волчківцях

о год. 2 попол. в stodoli тов. Василя
Найди.

Товариші! Самі приходіть і других кличте!

Нові масові ревізії і арешти Українців.

Польська поліція знову робить вигоду польським ніби поступовим політикам, що найшлися при кермі польської держави. Презес польських міністрів Бартель у своїй першій промові виразно зазначив, що всі попередні польські правительства вели політику гніту "національних меншостей". Він заповідав Європі, що по "революції" в Польщі настане инша політика.

І ось тепер випадало би принайменше зачати цю політику. Але по правді ні одному польському політикові не в це вигідне. І ось заклопотаному польському правительству приходять у поміч польська поліція, яка зачинає переводити в цілім краю арешти й ревізії, а всі польські газети ніби на команду счинили величезний крик про велику шпійонську українську банду.

І пише та преса, що не треба ніякої зміни політики у відношенні до Українців, бо вони зрадники, що не треба давати їм університету, бо ось в на польським краківським університеті 400 студентів і донн в центрі шпійонської організації. І много инших дурниць і порад польському правительству дає польська преса. Арештування переведено в Перемишлі, Кракові, Яворові, Львові і т. д. Ревізії переводяться далше. Польська преса подає, що відкрита поліцією організація

мала в своїх руках військові пляни, мапи, тавні чорнила, бомби і все проче. За свою шпійонську службу діставали гроші з Німеччини. Штаб шпійунів має бути в Берліні на Шенбергу. Польська преса рознесла вістку, що осередком шпійонської організації було УНДО, яке за матеріали про польське військо дістало від Німців 30,000 зол. на виборчу акцію. Краківські газети так розгулялися, що до цієї справи вмішують також і "Просвіту".

З якоїсь маленької мухи, що вилетіла з поліційних закамарків зроблено слоня. І арештується на право й ліво. Але й така політика польського правительства й польської поліції має свою другу половину речення. Ніби вона виправдує польську політику гніту, але й виявляє, що не так справа маєтись з льояльними меншостями, як це представляють польські дипломати. З цього видно, що в сили, що стремлять до волі.

Redakcja Czas. „Gromadskij Głos” Pr. 352/26

W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej!

Sąd okręgowy karny we Lwowie orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Gromadskij Głos” Nr. 29 z dnia 24/7 1926 pod tytułem: 1) „Po małej lożoczki” a) między słowami: szkiri... a słowami: Teper, b) między słowami: prezydentom... a słowami: „Dilo”, c) od słów: Ale raz... do końca tego artykułu, 2) „Penczenizyńska konstytucja” między słowami: jiji deś... a słowami: Je polskij, zawierają ad 1) a) b) c) znamiona zbrodni z § 65 a) uk. i występku z § 302 uk. ad 2) znamiona zbrodni z § 65 b) uk. uznal dokonaną w dniu 21/7 1926 konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 49) pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego.

Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. grudnia 1862 Dapp. Nr. 6/1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł.

Lwów, 22. VII. 1926.

Kohman.

Заговор Зіновєва.

Спір і розкол, який виявив себе о-тверто в середині комуністичної партії СРСР. на останнім партійнім зїзді, не припинився, хоч здавалося, що так звану лєнінградську опозицію на чолі з Зіновєвим, здавлено. Спір іде о це, що Зіновєв та його прихильники закидають теперішньому проводові комуністичної партії угодовство у відношенні до буржуазії. Зіновєв, голова III. Інтернаціоналу в той думки, що Союз Радянських Республік повинен усі свої сили і гроші, хочби з некористю російських селян та робітників вжити на розпалення світової революції, а Центральний Комітет вважає, що мусять покищо поступитися принципами і в першу чергу старатися о закріплення комуністичної влади в Росії, хочби коштом уступок від програми. Таким способом лєнінградська опозиція закидає Центральному Комітетові, що він улягає буржуазним впливам, та що стає на соціал зрадницьке становище.

На останнім бурливим засіданні Центрального Комітету дня 24. липня усунено Зіновєва з політичного бюро партії. Розійшлися також поголоски, що арештовано його разом з Ляшевичем та Сокольниковим. Крім цього президія Центрального Комітету видала комунікат, з якого виходить, що Зіновєв зовсім свідомо тайком гуртував тайну організацію в середині партії. Ця організація послугувалася в порозумінні між собою таємним письмом. Ще день перед виявленням їх плянів, провідники організації відбули тайне зібрання в лісі під Москвою, на котрім Ляшевич виголосив горячу промову. В останніх часах до групи Зіновєва пристали групи Сокольникова і Троцького. Останні події, які зайшли в Москві, можуть мати велике значіння.

До політики Української Парляментарної Репрезентації Західної України.

На замітку «Гром Голосу» в ч. 27, в якій ми піддали критиці діяльність Української Парл. Репрезентації, отримала Редакція слідуючий лист від голови Вп. п. посла Сергія Козицького:

До Редакції «Громадського Голосу».

Варшава, 21 липня 1926 р.

Шановна Редакціє!

В числі 27 «Громадського Голосу» вміщено на першому місці статтю з докорами Українській Парляментарній Репрезентації.

В переконанні, що стаття ця появилася в наслідок неправдивого представлення справи, а прислужитися тому могли наші вороги, яких нам ніколи не бракувало, обов'язком своїм рахую просити вмістити оце наше спростування.

Українська Парляментарна Репрезентація йшла і йде простою, раз визначеною дорогою, не звертаючи в бік навіть в найтяжчі моменти.

Не відмовляли ми й не відмовляємо пресі всяких можливо інтересуючих її матеріялів зі своєї діяльності і завше радо ділимося більш поважним, а що може не всіма своїми матеріялами труднимо українську пресу, то єдине тому, що нема сили тої цілої маси пересилати, до того-ж все це таке звичайне, що спеціального інтересу не викликає, а друкування завше всього того обтяжувалоби газети, а в громадянстві моглоб створити настрої якихось неоправданих надій... Жадних меморіялів не вносилося, бо не було надії, що з того щось корисне для нас моглоби вийти. Зрештою, про це я говорив навіть з одним з близько стоячих до редакції «Громадського Голосу» членів У. С. Р. П.

Іменем українського народу українські послы тайно ніколи не говорили, до тайної дипломатії ми не спускалися і не заміряємо. Вся наша праця на очах народу. Іменем народу говоримо тільки з трибуни, є це в стенограмах сойму і це розсилаємо газетам.

«Гербатки» нас не обходять. Врешті, переконавшись, що нічого не продамо, нас на гербатки й не просять.

Голова Української Парляментарної Репрезентації

Посол до сойму **Серг. Козицький.**

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Ми дуже радо містимо це спростування наших заміток про діяльність Української Парляментарної Репрезентації в останніх часах, щоби для вияснення справи дати голос і другій стороні. На жаль ще й тепер мусимо ствердити, що справа не тільки не прояснилася, але ще більше стала неясною. Бо ми були переконання, що останні кроки У. П. Р. були тільки через те помилковими, що вони не були як слід обдумані наслідком навалу праці і скорого бігу подій. Тимчасом УПР заявляє офіційно, що вона йшла і йде «раз визначеною дорогою», значить, що її мовчання під час виборів польського президента, святочна присутність на його запряженні, участь її членів у «гербатках» польського прем'єра і т. д. — впливала з основних засад її політики.

Отже коли це так є, то ми не тільки з останніми політичними кроками, але й з самими засадами політики Укр. Парляментарної Репрезентації не можемо погодитися, тому що вважаємо таку опортуністичну політику за незгідну з основною ціллю українського народу.

Думаємо, що через те наше засадниче становище не потрібно входити в подробиці того всього, що наводиться у листі. Уважаємо тільки за свій обов'язок підчеркнути, що про участь одного з членів Українського Клубу на «гербатці» у польського прем'єра писали всі польські й жидівські газети, наводючи його промову й відповідь Бартоля, а це до нині ніде не спростовано. Щож до уділювання інформацій, то ми мусимо ствердити, що нас інформовано про діяльність УПР дуже рідко, в той час, коли польську й жидівську пресу інформовано далеко частіше. Ми вимагаємо, щоби в УПР ставлено укр. пресу що найменше на рівні з польською й жидівською. Зокрема треба піднести факт, що від початку варшавського перевороту, через весь час його перебігу аж до нинішнього дня УПР не подала до української преси ні одної букви інформації про своє становище.

Про це, що Українська Парляментарна Репрезентація внесла меморіял з ріжкими домаганнями до польського уряду, довідалися ми з берлінських німецьких газет, котрі подавали теж зміст того меморіялу. Потвердив цей факт зрештою сам посол С. Козицький в тій розмові, про яку згадує в своїй статті. Говорив про це теж представник Парляментарної Репрезентації на нараді в шкільних справах, яка відбулася з початком липня у Львові.

Докладніше обговоримо всі ці справи в чергових числах.

3-й вічевого руху.

Дня 12 липня ц. р. Повітова Управа УСРП в Рудках скликала селянське віче в Ніговицях. На віче прибуло багато селян також і з докільничих сіл. Реферат про політичне й економічне положення укр. народу виголосив делегат Головної Управи УСРП т. Курах, а т. Рогуцький М. реферував про організаційні справи. В дискусії над обома рефератами забирали голос самі селяне. Прийнято відомі резолюції та серед співу «Який то штер шумно грає», «Не лора» і н. закінчено це селянське віче.

Віче УСРП в Кабарівцях Зборівського пов. На неділю 25 липня ц. р. скликала Зборівську Повітова Управа УСРП віче в селі Кабарівцях. Це заворушило всяких чорних духів. Вони боються, що селянство починає організуватися. Їм страшно, що селянство починає думати про це, якби то позбутися всякого визиску та поневолення. І тому ті чорні духи пустилися на всякі нікчемні засоби, щоби не допустити до першого по війні селянського віча в Кабарівцях. Найзавзятіше агітував проти віча місцевий парох о. Квіт. Відправив він окрему суплікацію, в якій благав Бога й всіх святих, щоби не допустили до віча і святим престолом заклинав всіх своїх парохіян, щоби не йшли на віче. Грозив викляттям з церкви і т. д. Разом з о. Квітом молялися і агітували проти віча мазурські кольтоністи, яких 30 родів недавно налізло на Кабарівці і між яких розпарцельовано всі ґрунта дідина Гашиякевича.

В день віча о. Квіт запросив собі на допомогу ще о. Кулика зі Зборова, того, що з таким завзяттям не допускає до відсвяткування в Зборові свята Івана Франка. Просто соромно стає за просвітні і культурні установи Зборова та за Зборівську інтелігенцію, яка покійно виконує волю всяких Куликів і Квітів.

Та всі ці старання о. Квіта пішли на марню. На віче зійшло велика сотка селян з Кабарівцях і 10-ти докільничих сіл, відповнюючи столу, в якій відбувалося віче та шйдан перед нею. Предсідником віча обрано тов. Дмитри

Донганя з Кабаровещ, секретарював тов. Михайло Гринишин з Вошківещ. Про господарське й політичне положення та про організацію українського селянства реферував тов. Михайло Матчак. Віче ухвалило запропоновані референтом резолюції.

Вешполеські громили при роботі. В неділю 18 липня скликала Повітова Управа УСРП Рудеччини віче до Колюшок Сямінівських, в громаді, де є половина селян латвійників. Ця половина не вмє навіть як слід говорити по польськи, але вічно підводжуана через місцевого латвійського попа та нястівського посла Цасіцкого, поводить себе дуже бундючно між морем українського селянства та цілком захопила власть у громаді. Вони дивуться некою ненавистю до всього, що українське, бо так учать їх їхні пані і «хлопські провідники». Вони порушили все можливе, щоби розбити українське віче. Зорганізували боївку з 40 людей, яка приготувалася в корчмі вже від рана та озброєна в ножі, палки та яйця під охороною поліції явилася на вічу. На віче прибуло кількисот місцевих і докільничих українських селян, які не відіючись відкої білки, прийшли без палок і ножів. Коли голова Пов. Управи УСРП тов. Микола Рогуцький отворив віче і по виборі президії попросив о Голос, шийсь польський худіган дав знак. На це польські громили обкидали референта яйцями. Українські селяне хотли ворохобників викинути зі салі, щоби могли спокійно покінчити наради. Тоді громили витягнули ножі, заліза та палки. Помимо цього, що наші селяне, не приготувані на таких гостей, мали порожні руки — то бундїон дали собі раду та усунули їх з наради. Але їх узяла в оборону польська поліція. Виходить з цього наука, що польський «брат-хлоп» приходить на віча українських селян з буюком... Ну й добре!.. А друга наука, що в польського хлопа більше значить розказ його шовіністичного ватажка, який каже йому йти а буюком на нараду українського селянства — як якнебудь селянська солідарність. Польський хлоп дивє ненавистю до українського селянина.

Учасник.

Варшавське сміття.

Не мало писалося в нас про Комуністичну Партію Польщі (КПП.) про її дійсні цілі, про її засоби обману й баламучення українського працюючого народу. Але комуністи звичайно заперечували все, коли ми розкривали їх протинародну діяльність. Коли ми стверджували, що Комуністична Партія Польщі не менше заборча й патріотична від ППС, то нам відповідали комуністи, що це неправда, а коли ми вказували на те, що так звана Комуністична Партія Західної України (КПЗУ.) — це тільки обласна організація польської партії, що має служити для маскування перед українським селянством і робітництвом варшавського центра, то тоді наші «землячки» вбиралися на хвилю навіть у лахміття патріотизму. Наші зазиви до тих Українців, що попали в ряди КПП., щоби заперестали служити чужим цілям, а вступали в лаву клясово й національно свідомого українського соціалістично-радикального руху, оставали крім малих винятків без усякху.

Це дається передовсім пояснити тим, що багато Українців загалом не мають змоги знати дійсних цілей КПП. Щоби цьому варадити, а зокрема, щоби дати нашим товаришам матеріял, на підставі котрого вони моглиб отворити очі тим немиоглям, збаламученим комуністичною пропагандою, подаємо поміще кілька уривків з урядового комуністичного органу «Наша Правда». З того, що самі проводирі комуністів пишуть, може можний побачити їх дійсні цілі, а не ті обманчі фрази, котрими вони годують демагогічно укр. селян і робітників.

Ось як дослівно означають комуністичні проводирі свої шайблиці завдання:

В зв'язку з сучасною ситуацією партія повинна приступити до організації цілого ряду акцій і кампаній, повинна кинути й поширити в масах цілий ряд кличів, які мобілізували б їх до боротьби неї. Серед цих кличів у сучасній період повинні бути і такі: **«Свобода і мир»**. (Наша Правда, 1926 р.).

Отже ті самі комуністи, котрі плюгавлять Самостійну Україну і кожного, хто добовається самостійної української республіки, ясно й недвозначно ставлять у своє завдання будувати самостійну Польщу. Нашим комуністам загалом не в голові поважна справа визволення політичного поневолення укр. народу. Це вони виразно відсувають до „Петрового дня“ — цебто до другого дня соціальної революції в Польщі, як вони кажуть.

Найголовнішим кличем і головною метою є соціально-революція і робітничо-селянський уряд у Польщі. Щойно по досягненні нашої головної мети — щойно „на другий день соціальної революції“ — буде здійснене з'єднання Зах. України з Радянщиною“.

Хіба кожному ясно, що той „другий день“ — ніколи не наступив би, коли тепер на перший день у КПЗУ навіть гадки про це нема.

Але є ще деякі такі легковірні, що дають себе зводити балачками комуністичних вождів про підготовку повстання українських селян і робітників. Для тих легковірів слід згадати оцю засаду урядового часопису „КПЗУ“:

„Партія шукає завжди всяких кличів, котрі викликали б таке повстання (на кресах), бо в теперішній міжнародній і внутрішній ситуації воно не тільки що було б здатне, (СРСР не може витягтися у війну, а пролетаріят Польщі

не наставлений на підтримку такого повстання) але ще підготовлений, — розбилось єдність спільного фронту боротьби працюючих мас у Польщі“ (Тактика у нац. питанні“).

Отже це найголовніше означене цілком виразно. Щоби однак останні українські селяне не перестали цілком вірити, то проводирі наказують таку тактику:

„Компартія мусить вияснити значіння постулату з'єднання Зах. України і Зах. Білоруси з радянським (?) п'ямим, вказуючи на те, що він цей постулат не само ціль, але засіб для здійснення нашої головної мети... до об'єднання робітничих мас повсюди з пролетаріатом всесвітньої воєни до спільної боротьби!“

Але на тім ще не кінець. Щоби часом український селянин і робітник не оглядався на зростаючу силу українського народу на Вел. Україні, то ком. проводирі стараються цю моральну єдність народу розірвати. Правда, вони це викладають як сподівання на моск. комуністичних генералів, але для піднесення поваги Варшави, не вагаються вони підкопувати блиску Москви, про якої силу проповідували цілими роками. Тепер вони кажуть уже дослівно таке:

З особливою силою вдарив другий З'їзд КПЗУ по тих ілюзіях, що ще й досі в значній мірі живуть переважно серед селянських мас, а саме нібито визволення З. У. може прийти зовні — тобто з боку червоної армії СРСР.“

Для Варшави відрізняється навіть Москва... .

Такої партії український прац. народ ніколи свого довіря не давав і не дасть.

М. Мик.

*) Знаки наведення в оригіналі.

Будуймо рідну школу!

Не буду говорити про вагу й значіння рідної школи.

Зазначу лише, що там, де є школа в рідній мові — є забезпечена майбутність нації. І навпаки — відсутність рідного шкільництва ставить молодше покоління під загрозу винародження. А „на нашій, на своїй землі“ — запровадження лише польська школа з метою сповщення підростаючих поколінь українського народу, знищення в них елементарних основ нац. почуття й свідомості та втворення пошлупного сліпого знаряддя з цих покалічених чужонаціональними впливами українських душ.

Село волоське, ще темне, але прозирає і вже розумів, що не можна даги себе на поталу, що треба братися до будови власної школи, де луналаби рідна мова, пісня, де дитвора вчилася би любити свою батьківщину й виховувалася би для праці на користь свого народу. Маємо на Кременецькій 2 села — Молотків і Волиця, де питання про необхідність організації школи стала пекучою, настільки потребою часу.

Селяне с. Молотків з ентузіазмом, з захопленням обговорюють питання організації приватної школи. Громада для читальні „Просвіти“ відступила магазин „Просвіти“ дах покритий соломкою, щоби не протікав; зайнялася підготовкою до капітального ремонту; мали на меті впорядити власну кімнату, а з осені розпочати науку в приватній школі. Все селянство без різниці, чи є в кого діти шкільного віку, чи їх немає, — згодилось дати потрібні на ремонт і утримання школи засоби. Та на перешкоді стала адміністрація. Вішт Білорозецької воло-

сти Польк Вітвіцькі, наважав солтисові забрати в Раді читальні ключі від магазину, бо туди в останній час була перенесена читальня; в такий спосіб адміністрація хоче перешкодити в корені спробам селян збудувати свою школу. Зпочатку всі були схвилювані цим диким, варварським втручанням адміністрації в справу громади — магазини тої збудовано виключно засобами селян Молотків, — але потім, зміркувавши до чого вони йде — одностайно вирішили не здаватися, боротися з цим свавіллям волоських і повітових „кациків“ і таку школу приватну заложити. Не знаємо, який кінець цього зарядження п. Робакевича що до відібрання магазину від „громади“.

Селяне с. Волиці мають свій громадський будинок і мають матеріал, з якого можна прекрасно відновити до ос. ни школу.

Але, щоб добитися української приватної школи громада мусить попрацювати, а головне — не піддаватися всяким підштантам, обіцянкам польських властей; не боятися залякування і погроз, — бо всіх цих засобів вживатимуть місцеві „власти вседержавні“, щоб відбити охоту до праці на цьому ґрунті. Усвідомивши собі вагу і значіння рідної школи, — треба вперто йти до її створення, не оглядаючись на можливі перешкоди. Це добре повинні собі заважати всі ті свідомі й активні працівники на місцях, яких дійсно болить майбутня доля їх і решти укр. дітей. В нас на Волиці приватне шкільництво є рід цілком мовою, але так само необхідна як повітря, вода, — без котрих ніяк не можна жити, а ми — не можемо жити без рідної школи. Труднощі назовно будуть не-

деші, але за те тим певнішою буде допомога.

Горіться-ж до цієї великої праці! Це кидайте цієї дорогої мети! Всі сили віддайте для будови рідної приватної школи

С. Жук.

3 життя на Вел. Україні.

До капіталізму чи соціалізму?

Урядовий орган комуністичної партії більшовиків України „Комуніст“ в ч. в 22. червня подає ось що:

„Москва! 19. У восьмому тиражі першої виграшної лотерії, що почнеться 1 липня в Ленінграді, буде розиграно 13.169 виграшів на 800 тисяч карбованців, а саме: оден на 100 тисяч карбованців (підкреслення наше. Ред.) оден на 50.000 карб., 2 виграші по 25 тисяч карб., 5 по 10 тис. карб., 10 виграшів по 5 тисяч карб. і 50 виграшів по 1.000 карб.“

В „пролетарській“ державі на тій підставі виграв комуніст 100.000 карб. і став буржуєм **Виграв**, не запродав! Стає питання:

На підставі якого морального права сміють комуністи накидатися на прочі соціалістичні партії в світі, які борються в капіталістичних державах за новий соціалістичний лад, коли в СРСР. большевицька влада не будує соціалістичного господарства, але витворює нову буржуазію?!

Не даром на Україні співають тепер осьтакі:

Я копійки не даю
Да й за комуністів
За одного буржуєм
Натворили двіст.“

Зріст населення України.

Світова й громадянська війна мали величезний вплив на зменшення числа населення на Великій Україні. Зменшення починається вже в 1915 р. В порівнянні яке подає „Комуніст“ з 18. липня 1928 р. виходить, що в 1913 р. на 1.000 голов приростало 18,5 чоловіка в 1915 р. 1-4 а в 1920 р. зменшалося на 13-1. Щойно в 1924 р. народження досягли майже розміру, який мали в 1913 р. Але смертність значно зменшилася. Коли в р. 1913 було 24,5 смертних випадків на 1.000 чоловіка, то тепер виходить після „Комуніста“ 17-6.

Цікаво було б порівняти статистику присудів смерті за царської влади і тепер. Але такої статистики „Комуніст“ не подає.

Стидно їм признаватися.

По селах Солов'янщини (пов. Богородчан) порозсилали афіші, що дня 18 липня ц. р. відбудеться в Солов'янці в селі „Народного Дому“ віче. Афіші були підписані безіменним „комітетом“, а тільки по назвиськах референтів (М. Струтинський зі Львова й Ю. Олесницький зі Станіславова) могли політично свідомі селяне догадатися, що за цим комітетом криється УНДО.

Тоду, що в Богородчанщині загалом, а в Солов'янщині зокрема, не бачили укр. селяне ніякої унівеської політичної роботи й не чули від них самих, чого вони хочуть, то все, що було свідоме поміж українським доколичним селянством, поспішило на це віче, щоби подивитися хоч раз на прилюдний виступ унівців. Бо та жмінка одиниць з поміж латів, урядовців і міщан, що признається до „монархалістичного“ УНДО, трималася до тепер в шд-піллі, то є по просту не показувалася ніде прилюдно й не признавалася отверто до УНДО. Отже явилось на віче коло 400 селян, у величезній більшості свідомих українських соціалі-

стів-радикалів. Поміж учасниками віча були й відомі соціалістично-радикальні селянські діячі: тов. Цюкенда з Ляховець, І. Бойко з Саджави, Ю. Гарбуз із Старих Богородчан і О. Ернест з Богородчан.

Побачивши на вічу більшість свідомих селян соц.-радикалів, комітет розколовся: одні хочуть пропонувати тов. Когута на голову віча, а другі о. Городецького (кажуть, що це унівська голова в Богородчанщині, але він до цього прилюдно не признається). Нарешті таки рішилися за Городецьким. Віче отворив Городецький. Адвокат д-р Чорненко запропонував до президії Городецького. Наші товариші запропонували на голову віча тов. Цюкенду. Але Городецький переголосував тільки, хто є за ним самим і не рахуючи голосів, ствердив, що є більшість. Домагання наших товаришів, щоби ствердити, хто є проти, не схотів послухати. Наші товариші не хотіли робити унівським вождям скандалу й тому проти того тільки застереглися.

Реферати п. М. Струтинського й п. Ю. Оленицького випали цілком мляво. Сучасне політичне положення укр. народу представлено досить туманно, не зазначаючи основного джерела його нужди й безправства. Так само в «завданнях нашої політики» не вказано вразно, до чого має йти і за що має український народ боротися, щоби змінити основне своє сучасне положення. Оба реферати були вправді краснорічливі, але треба було би їх щойно викладати, як апокаліпсу. Тільки реферат д-ра Чорненка про українську школу відбивався позитивно від інших. По рефератах запропонував М. Струтинський загальну резолюцію.

В дискусії забрали голос товариші О. Когут, М. Стахів, М. Цюкенда й І. Бойко. Наші товариші, не пускаючися в суперечку з унівцями, вразно й отверто представили причини сучасного лиха та вказали основну мету українського змагання. Причина нужди лежить у політично-національному поневоленні й буржуазному ладі. Це можна усунути тільки тоді, коли український працюючий народ збудує свою власну народну республіку. До влади на своїй землі може народ добитися тільки організованою боротьбою при допомозі політичної партії. Тому наші промовці поставили додаткову резолюцію, в котрій віче визнає все укр. селянство Солотвинщини до організації в українській соціалістично-радикальній партії. Унівські референти виступили рішучо проти того, щоби на таку резолюцію голосувати, знаючи, що на вічу більшість буде за цєю резолюцією. Видвигали навіть ті смішні аргументи, що мовляв ніхто не знає, якої я є партії, а в якій партії є о. Городецький, то це його річ». Одним словом не хотіли отверто поставити унівської резолюції, але ховалися за безпартійність.

Колиж зібране селянство почало рішучо домагатися поставлення також цієї додаткової резолюції під голосування, тоді Городецький нагло замкнув віче, подякувавши перед тим присутньому польському комісареві (не знати, за що?).

Так то солотвинське селянство зайвий раз побачило, що навіть провідникам УНДО стидно перед людьми отверто виступити від своєї партії. Тільки стидно, бо боятися хиба не мають чого. Але цим стидливим маскуванням УНДО укр. селянство не дало й не дасть себе обманути.

Довбня.

Що діється в Польщі?

Воєнні поголоски.

Від часу перевороту Пілсудского по цілій Польщі ходять різні чутки про воєнні заміри Польщі. Говорять, що цілий «рокош» Пілсудского зроблено за відомом і за гроші Англії, яка хоче розправитися з Союзом Радянських Республік. Розсівають ті чутки і тайком і отверто вшехпольські газети, розписується про те бувший міністер освіти Станіслав Грабські, який побоюється, щоби Пілсудські не захотів творити федерації з Польщі, Литви, України й Білорусі, бо тоді Польща не зможе істи «кресів». Наперед зісти тих Русинів, що їх маємо в руках, а щойно потім треба взяти другу порцію — поучають вшехполяки. Про воєнні заміри Пілсудского розписуються також багато большевиць-

кі часописи. В останнім часі донесли вони про переговори Фінляндії з Естонією і Латвією. Підозрівають, що вони також є звернені проти них. Особливо багато уваги присвячують литовському питанню та підозрівають, що Польща захоче творити «федерацію», нападаючи на Литву. Оливи до тих воєнних алярмів долила ще й остання нарада, яку відбув теперішній президент Польщі Мосціцькі з Пілсудским, з презесом міністрів Бартлем, з міністрами Квятковским, Клярнером, Броневским та генералами Конаржевским, Турецким і іншими в справі розбудови воєнного промислу. На тій нараді ухвалено видатки на 5 літ.

Всеодно, чи правдиві ці воєнні поголоски, чи ні, однаково, чи слушні побоювання Москви — український працюючий народ повинен це розуміти, що відновлюється давний спір Польщі й Москви за його землю і багатства. Всі ті балачки, побоювання, погрози провадилися цілими століттями. І найгірше було лихо в цьому, що сам український народ ставав по одній стороні або по другій, забуваючи, що тільки здобуття його власних прав на власній землі може принести йому правдиву користь. Всі ті поголоски стали так голосні, що теперішній польський міністер закордонних справ мусів в окремії промові перед соймом їх опрокидати. По думці польського міністра ці думки розсівають Німці, котрі хочуть від Польщі забрати польські землі.

Шуї, злодії, розбійники, злочинці і п. посла Дашиньські.

Польський соціаліст Дашиньські пригідус, що маршалок Пілсудські зараз по перевороті заявив, що в польському соймі сидять «шуї, злодії і т. д.» І сердиться п. Дашиньські, що правительство Пілсудского на чолі з Бартлем помимо цього не розв'язує цього сойму, але навпаки, думас при допомозі тих «шуїв, злочинців ітд.» змінити виборчу ординацію до сойму, думас відбирати право голосування селянам і робітникам і думас створити будучий сойм ще більше реакційний, як він є тепер.

Сидів п. Дашиньські з «шуями, шубравцями ітд.» цілих 7 літ і закони з ними кував. Сидів ніби німий. І видно, що добре йому було. Чого-ж тепер ображатися на Пілсудского? Виділи счі, що купували! Іжте тепер, хоч повилазьте!

Як працюють патріоти?

Кличами націоналізму покриває буржуазія звичайно свої найбрудніші гешефти. І націоналізм є фалшивий і має мету ошукати народні маси. Найкращим прикладом є для цього польська буржуазія. Хто найбільше кричав в Польщі про інтереси Польщі і найкращі на ній робив гешефти? Польські ділчі, вшехполяки. На патріотизмі зробив мільоновий маєток також шлеський патріот Корфанти. Тепер виходить на верх його патріотична господарка в Шлеськім Банку, до якого держава вложила половину основного капіталу. За часів панування «вісімки» Корфанти став предсідником Надзірної Ради цього банку, назначений урядом п. Грабського. виявилось, що майже половину всіх позичок, які уділяв цей банк, отримав п. Корфанти. Про велику кількість позичок не знала

ані Надзирна Рада, ані Дирекція. Корфанти дістав з цього банку 1,400,000 зол. кредиту в зол. і 144,000 в чужій валюті. Ціла господарка в Шлеськім Банку була така лиха, що банк вічно понинв дефіцитами. Зате приватні підприємства Корфантого розвивалися як найкраще.

Тепер виринуло в польському соймі внесення, щоби найвища палата державної контролі мала право потягати до відповідальности також послів за надужиття в господарці державних і через половину державних установ.

Проти цього внесення розпинався п. Корфанти, бо боявся, що він власне найскоріше перший мусітиме відповідати за свою «патріотичну» роботу. Це ще оден доказ цього, на чім будується націоналізм ніби націоналістичних партій. Інтерес народу для них є чужий, хоч усі свої установи називають «народними» і всі вчинки ніби для «загального» добра.

Варт слуга свого пана!

Хлібодському послові Омельку Залуцькому за мало посольської платні. Запродавши раз свою совість, не має він тепер уже ніякого стриму: для грошей нищить своїх примусових «виборців» не тільки морально, але й матеріально. Брався він на приклад до такого промислу: Балумутить багато селяні робітників, що він постарався для них о паспорти й візи до Америки. Розуміється, що на видатки брав більший, або менший завдаток, залежно від того, кілька міг видерти. Так на приклад від бідної вдови Анни Мочарнюк з Івановець коло Коломиї вимантив 10 ам. доларів і 75,000 марок. Гроші взяв, але ні паспорту не вистарав, ні грошей назад не повернув. Або другий приклад: Одному залізничникові зі Станіславова взяв чек на 600 ам. дол., щоби «виміняти» у Варшаві, але так міняє й до сьогодні.

За ці прості злочинні обманства коломийська прокураторія якось не потягнула цього хрунівського посла до відповідальности. Хоч люде про це їй писали. Не було отже ради: мусіли пошкодовані процесуватися цивільно. Але пан хрунь дуже зручно господарює і не було що ліцитувати. Так бідні люде не відобрали свого. Помимо того, що Варшава аж захлипується від моральних спазмів, то цей злочинний обманець буде спокійно голосувати ще за зміною польської конституції і скріплення влади. Та прийде суд!...

3 ЖИТТЯ села й міста.

Черемош — Косівщина.

Наші села понад Черемошем, почавши від Кутів до Устерік — і вище, були колись свідомі. Були в нас усякі товариства, Читальні, Січи і т. п. Народ освідомлявся, як любо. Але тепер не те. Майже все спить. Чуємо, що по інших селах життя пробудилося давно. Творяться кооперативи, «Селянські Спілки», «Луги», Читальні, а в нас майже нічого. Колишні чільніші громадяне, просвітні провідники, як Калинич Юрій і ин. — похруніли, а нові ще не скрізь є і їх не багато. Помагає в дечім у праці селянам д-р Гардецький, в Білоберезці о. Березовський і Дудидра Ія. Але впрочім є зле. А найбільшим лихом для Білоберезки є війт Григорчук. Цей так дбає за свою кишеню, так кривдить громаду, що навіть пов. люстратор найшов не все в порядку. Староста в Косов

така. Є і свідомі люде поміж нею. От ці і за-снували в нас товариство «Дуг». Загальні збори відбулися 6 червня ц. р., на яких вступило в члени 21 осіб. Має це число і Рада товариства муситиме прийняти більшість сільської молоді до «Дугу» та вирвати її зі «страхандької» деморалізації. До Рад «Дугу» пішли такі товариші: Лев Маркус — голова, Михайло Качала — містоголова, Микола Козяк — господар, Іван Щурко — писар, Михайло Маркус — скарбник, Осип Козяк, Квасник Андрій, Пудель Гриць, Осип Маркус — видлови, а Маркус Андрій, Козяк Степан, Козяк Антон вибрані до Ревізійної Комісії.

Марійка.

УНДІВСЬКА АГІТАЦІЯ І ЩО З НЕЇ ВИЙШЛО.

Мокряки, пов. Самбір. Ніхто в нашому селі ніколи не чув за якусь УНДО. Читали ми в газетах, що десь там нїби у Львові зіхали пани тай об'єдналися, але не знали ми, що вони з тим своїм УНДО-м захочуть опертися на селянах. В нашій Самбірщині селяне далекі від цього, щоб єднатися з панамі і про УНДО ніхто по селах навіть не згадував. Аж оце захотілося нашому єгомостю Волошиню усад-слівити нас своїм УНДО-м. Запросив собі ун-дівського «академіка» Луцького (не, щоб він пояснив дурним хлопським головам, що спастися вони можуть лише через УНДО. Кав-кав єгомостю і нас на збори, та ми не пішли. Було там на тих сходинах крім єгомостя і «ака-деміка» щось аж чотирьох людей, тай то біль-ше з цікавості подивитися на наиче, що знає-лік на хлопську биду. Збори не відбулися, ко-мітету УНДО не вибрани. Єгомостю то так роз-сердило, що він прийшов до кооперативи, де багато нас було, вилаяв нас усіх, що ми не патріоти, тай аби нас непокірних покарати, скви-нувся з голови читальні. Кара неабияка, бо будемо мусіти вибирати якогось з поміж себе на голову, тай виберем певно такого, що буде нас часто мучити засіданнями Видлу читальні, бо єгомостю, як були головою, то ані разу нас не кликали до читальні за цілий рік. От такте вийшло в нас з УНДО-м. Єгомостю погнівалися на нас усіх; кажуть, що ми невдячні, що ми не вмємо оцінити його заслуг в «Просвіті», по а ми будем тепер мусіти самі без них журитися і читальнею і кооперативою, бо з кооперативи вони також усунулися тепер. Та вже якось ми цю биду витримаємо, бо голій розбою не боїть-ся, а наш брат з бідою зріє, як кум з кумою. Було повно біди без УНДО, а як через УНДО ще трохи біди причинилося, то якось чепь ми то витримаєм, але УНДО таки не хочемо!

Непокірний.

БЕЗ ПЯТИ ЗОЛОТИХ НЕХРЕЩЕНИЙ.

Село Залісе на Підляшю. Осьтак живеєся нашому панотцю: За маленьку душечку, за хрестини бере по 5 зол. Це нїби кара за те, що на світ поважилася прийти. Ось привезли з села до попа двоє діток до хрестин. Одно охрестив, бо батько оплатив кару, а в другої дитини батька немає, тільки бідна мати. То її не охрестив. Так і видно, що попови не про ре-лігію іде, але про гроші.

Важний закон.

Від 15 липня ц. р. почав обов'язувати закон про умовні засуди. Суддя може в своєму при-суді постановити, що оречена ним кара арешту або в'язниці не буде виконана, як що засудже-ний через означений в присуді час (1 до 5 літ) не буде судово покараний за такий самий ви-нок, або за крадіж, ошукаństwo чи спроневи-рення, або за злочин взагалі.

Коли засуджений не вдержить проби і в означеному часі допустить згаданих кари-гідних вчинків, то тоді мусить він відпокуту-вати не лише кару за той новий вчинок, але також кару оречену в умовнім засуді.

Суддя повинен узнати кару за умовну, коли це уважає вказаним з огляду на характер під-судимого і на обставини, серед яких dokonано вчинку.

Як перед карним судом стає людина, що досі не була судово карана, як допустилася вчинку з людських почувань (заступаючись за чужу кривду), або у великим зворушенні, або з нужди і голоду, то тоді суд повинен оречити умовність свого засуду.

Якщо суддя не примінить припису закона про умовний засуд, то засуджений має право з цього приводу відкликатися до вищого суду, котрий остаточно вирішить, чи кара присудже-на має бути зараз виконана, чи присуд має бути умовний.

З добродійства нового закона не можуть користати ті, що в послідних п'яти роках були судово карані, як також ті, що на них наклад-ється лише грошеву кару (гривню), або дов-

шу як 6 місячну кару в'язниці чи арешту.

Постанови нового закона належить на до-магання засудженого, а царить з уряду, при-мичи також до давніших засудів, накомі оречена іпни кара не була ще виконана.

Кожний засуджений, що не розпочав ще відбувати наложеної на нього карі арешту або в'язниці, повинен отже як найскорше внести до суду домагання, щоб узнати виданий про-ти нього присуд за умовний, якщо не заходять такі обставини, що виключають примисня но-вого закона.

Колиби таке домагання, над яким має від-бутися окрема явиз розправі, було відкинене, то можна проти такого рішення внести жалоу до вищого суду.

Хибою нового закона є те, що він не від-носить до присудів виданих адміністраційни-ми властями, як також і те, що умовний засуд є неможливий при ореченні грошевої карі і ореченні дошної, як 6-місячна кара позбавлення свободи.

Ці хибі дають можливість самоволі, бо як суддя схоче виключити для підсудимого добро-дійства нового закона, то при тихих вчинках проголосить дошну як 6-місячну кару в'язниці, зед арешту, а при дрібних проступках нало-жить грошеву кару, яка нераз може бути до-шкульніща, як кара арешту.

Та всежтаки з нового закона повинні ко-ристати наш селяне, на котрих десь у нас співлють судові карі, і домаганням умовного засуду, та відкликами до вищих інстанцій, при-зичити суди до як найширшого примисня нового закона.

У інших державах такий закон введено від дзвна, також в коринні Польщі вже дав-ніше видають суди умовні засуди. Одна Гади-чина чекала довго на такий модерний закон. Їсюди дуже ліберально примисюючи постанови цього закона, у нас вже тепер є тенденція лише в вибіткових випадках видарати умовні засуди.

На увагу інвалідам.

Інваліди 6. австрійської армії, що зго-шуються до нас, дуже часто домагаються, щоб їм вистарати державну інвалідську ренту, хоч вони не були зареєстровані в П. К. У., або були зареєстровані після приписаного речиння і в наслідок того часово виплачувану ренту їм здержано. Таким інвалідам не виплачують ренти на основі існуючих приписів, а змінити їх мигби тільки польський сойм. Всежтаки всі українські інваліди, як УГА так і австрійської армії повинні в нас зареєструватися, щоб ми знали, скільки воєнних інвалідів остається без аїякої опіки з боку держави. Це річ конечна, бо треба дбати про те, щоб зарадити ликові організуванім способом. Зібраний статистичний матеріал зможе також використати наша укра-їнська парламентарна репрезентація. Окремих відповідей на письма в цій справі не висилаємо. Канцелярія Упр. Кр. Товариства Опіки над Інвалідами у Львові, вул. Руська ч. 3, П.

У відповідь клеветникам з «Діла».

Як з горі було ясно, редакція «Діла», покликана до вдповідальности за напад на честь чоловіка, — викручується від деї відповідальности й не хоче йти на громадський суд, на який я її викликав. До того свій страх і трусість перед гро-мадським судом старається вона покрити тим, що складає вину то на україн. Пенсійний Інститут, то на «Гром. Голос». А сподіваючися, що від громадського прилюдного суду втікти не вдається, редак-тори «Діла» пишуть нову нападсть, за-плаутуючися, чимраз дальше в брехні.

Найцікавіще в новій нападсти те міо-де, де вони — майстри в калюмніитор-стві, — а міною комуністичних хабарни-ків, нібито не хочуть тих 100 доларів, які я зложив для них у трезі руки, на випадок, як перед громадським судом докажуть, що я не поступив до грома-дянськи. Вони цілком не зроуміли, в яке положення вони самі себе затягли: честь вони нібито мають, алеж за ту своєю честь вони самі не хотять заложити навіть зломаного фешка! В своїм засліп-

ломші вони недобачують, що в той спо-сіб примушують вони своїх людей з на-ціонал-демократичної партії зложити за них заклад, — хоч повинні самі знати, що ніхто з політичних прихильників «Діла» не дасть дурного грейцара за правдивість слів його редакторів. Во «Діло» виховує своїх прихильників у тім напрямі, що честь вільно тратити, але грейцара ні!

За честь редакції «Діла» його при-хильники й дурного грейцара не дадуть! Вониж знають, що майже кожного ре-дактора «Діла» прилюдно бито за напад на честь людську; вони не забули ще того, що оце недавно мудрі редактори «Діла» залакомилися були на лжикість нещасєві й були готові видарити нову га-зету проти своєї власної партії, а випад-ки письменних погроз людям, що коли вони не перестануть розаривати негідних методів «Діла», то редактори виволічуть приватні і роднинні відносини цих людей, цілком не належать до рідкостей.

Деякі націонал-демократичні па-тріоти, яким тевер лице дра за негідну явність редакції «Діла» на людську честь, кажуть до мене: «не треба було робити аж такого крику на них, а вистарчалоби було вам написати до «Діла» спросту-вання, тай бувби кінець»!

Ні, панове! То в нище моєї гідности подавати спростування до «Діла» — а я онієї тих його читачів, що вірає його нападстим, мені цілковито не залежить. Спростування пославляється тій газеті, яка в добрій вірі щось написе, а не тій, ко-тра поетійно ужинає своїх шпальт на те, щоб іменю кидати наклени на немилых собі людей.

Чи таким клеветникам шануючий себе чоловік буде посилати спростування!

На кінци своєї другої нападсти вони пускають фарбу: показується, що вони не можуть мені забути моїх статей, у яких я розкривав перед народом зарву того типу націонал-демократів, що гру-нуються коло «Діла». За ці виступи на-падали вони на мене не раз, кидали на мене всілякі калюмнії, а за кожний раз утікали від відповідальности.

Але марна надія «Діла», що йому й цим разом уїде шпазом. Не допоможуть цусті викрути й нові нападсти. Ходіть панове на суд, спробуйте доказати прав-дивість Ваших закидів, — а я зі своєї сторони вичерпуючо виявлю свідому Ва-шу брехливу нападсть та нахабство Пен-сійного Інституту. Нехай загальний гро-мадський суд вирішить цю справу! Не спихайте уже тепер вину тільки на Пенс. Інститут! Не викручуйтеся від відпові-дальности громадської!

Словом: не має доспєт єна, аби опи-сати те бездонне море завішеної злоби й негідности, якими задиває від років «Діло» нашу нещасну західно-українську землю.

Алеж не вірити в їх кінець — зна-чить не вірити в будучність української нації!

Д-р Осип Когут.

Від Редакції. Хоч як мало в нас місця на те, щоб опрокидувати брехні частини на-ціонал-демократичної преси і хоч ще менше в нас охоти відновити на такі брехні (бо краще писати про щось друге, корисніше), то всежтаки редакція є примушена до цього, хоч-би з той причини, що націонал-демократичні «діячі» такі очевидні брехні вживають у бо-ротьбі з нашими партійними товаришами на місцях в політичних справах.

На брехливий наклеп Управи Пенсійного Інституту, що буїмто тов. д-р Осип Когут писав рекурси й письма в польській мові до

польських властей. «Діло» звернулося до Секретаріату УСРП з надією, що Секретаріат поглине цього товариша до відповідальності. Тим самим «Діло» бажало ще більше обезсечити нашого товариша.

Редакція «Громадського Голосу» з доручення Секретаріату УСРП, до якого дуже злобно і на сторінках газети «Діло» звернулося з звинуваченнями потягненими нашого товариша до відповідальності, повідомила громадство і товаришів про те, що тов. Когут віддав справу на громадський суд, та що обурений до краю поступованням «Діла», яке на підставі несправданої брехні забажало витрутити його поза скобки громадського та політичного життя, зложив 100 доларів для «Діла», коли воно йому докаже індивідуальні заміти, бажачи також кавчі і від «Діла».

Але «Діло», яке так сміло брехало, приперте до муру, не лиш, що боялось за 100 доларів, але побоювалось засуду громадського суду. Воно дня 26 липня 1926 р. відмовилось стати з тов. Когутом на громадський суд, бо знало, що той суд мусить виявити нечесність його поступовання. Воно по шгубацьки відповіло заступникам тов. Когута: «На суд з паном Когутом не підемо тому, що «Громадський Голос» відновив «Діло». Або інакше: кума Парани не пішла до сповіди, бо дяк Охрим жинку грим, не пішла до сповіди, бо дяк Охрим кривий. Як можна мішати з собою дві різні справи? Ось честь письменників з «Діла».

Зі світа.

Тяжка недоля сезонних робітників.

Кількадесят тисяч сезонних робітників має повернути до Польщі з Франції і Німеччини, бо не може там знайти праці. У Франції є тепер велика господарська криза, яка повстала наслідком тяжкого фінансового положення. Таким способом тисячі голодних робітників, які виїхали до Франції з Польщі за роботою, муситимуть вертати до краю на повний голод і нужду, ще й витративши ті гроші, які брали зі собою з хати. Була якась в справі робітників умова польського уряду з французьким — але видко, що польські дипломати не загарантували для робітників з Польщі їх прав. Найбільше тих робітників є з західноукраїнських земель під Польщею, де український селянин позбавлений землі, гине з нужди і виїздив в світ за очі. Франція задумує частину чужоземного робітництва перекинути з фабрик до пільних робіт, а решту відіслати до краю. Німеччина також відсилає робітників та заявляє, що робить це з цього приводу, що робітники приїхали тільки на сезонні роботи, а задумують остати на стало в Німеччині. Польща відмовляється їх прийняти та заявляє, що робітники ті остали у Німеччині ще з 1918 р. — польського горожанства не прийняти і тому Польща не хоче їх прийняти. Давніше держави брали людей в полон, щоби придбати собі робітника. Тепер перекидаються робітниками як мячем через кордони. Але на випадок війни, то найдуть своїх «обивателів» напевно, ще й каратимуть, коли хтось не захоче боронити «вітчини». Стає щораз більше працюючим масам очевидно, що сучасна капіталістична держава за много від має вкази, а в заміну за ці вказання, не є в силі виконати навіть наскрбніші людські вимоги своїх горожан. Вказується, що сучасний лад хорий і мусить піддатися основній курації.

У Франції на протязі одного тижня провалилися два правительства і прийшло третє, яке називають «правительством національної єдності». Називають його так з тої причини, що в склад нового правительства ввійшли представники не лише партій середних, але й

крайньої правлі з «Лівими» президентом міністрів Поанкаре на чолі. Таким способом реакція, капіталісти і такі добилися до влади. Французькі фашисти щораз сміліше атакували парламент, розсіваючи всюди ту думку, що власне парламентаризм є найбільшим лихом Франції і веде її до руйни. Капіталісти тільки до цієї пори вживають парламентаризму, доки він слухняно йде на їх шпурку. Але з хвилиною, коли працюючі маси в парламенті здобудуть більшість, тоді реакція з піною на устах накидається скажено на парламентаризм і вмовкає щойно тоді, коли парламент знову в їх руках. Колиж це їм не вдається — тоді пруть до фашизму або монархії. (В Польщі на приклад той фашизм виглядає як військова диктатура захована за правительственным та президентським абсолютизмом). Ніхто у Франції не сподівався, щоби Поанкаре так скоро вплив на верх по поразці в дні 11 травня 1924 р. Це є тоді, коли при виборах до парламенту правниця документно прогнала. Виборці заявили тоді, що мають досить тої політики ненависти, що її започаткував Поанкаре, який на спілку з російським міністром заграничних справ Ізвольським в 1914 р. допровадив до цього, що таки пришло до світової війни (про це розказує французький амбасадор Люї у своїх споминах), який по війні зняв німецьку землю Поруря, хоч інші союзники з тим не погоджувалися, який перший розхитав французький державний скарб. Поанкаре впав, але капіталісти дальше працювали. Вони унеможливили направу скарбу. Помагали валити ліве правительство за правительством. Врешті прийшов до влади вдруге Еріо. Капіталісти побоювалися, що вони муситимуть заплатити кошти направи французького скарбу, бо Еріо про це виразно зазначував. І ось вони організували демонстрації фашистські. Правительство Еріо-та впало по двох добах. До влади прийшов Поанкаре, бо правниця надіялася, що він згине лівішо. Але Поанкаре всупереч сподіванням побоявся гостро виступити проти лівіці і покликав деяких представників лівіці до правительства. Зробив це ще й тому, щоби заграниця не думала, що він знову пре до війни з Німеччиною. Але ліві французькі політики не ворожать довгого життя новому правительству. Кажуть, що там походилися з ріжних доріг і разом іти не зможуть довго.

В Болгарії король Борис має журбу. Його піддані так полюбili монархію та її кроваве панування, що сам король не є певний свого життя. І жадна королівська дочка в Європі не має охоти вийти заміж за молодого болгарського короля. Про його доброту розписуються реакційні болгарські часописи. Батько Бориса, прогнаний король Фердинанд на всі сторони розшукбається, щоби найти синову: все те не помагає. В наслідок кровавого терору королівсько-буржуазної влади в Болгарії населення є так обурене, що кожної хвили побоюються вибуху революції. І хоч усміхається неодній дочці монархів Європи королівська корона — всеж так життя усміхається більше і ні одна не думає ризикувати. В останнім часі король Борис виїхав з краю в подорож. Європейська преса зараз розповідає

вістку про те, що король утік з краю, побоюючися заворушень, інші газети писали, що поїхав в гості до італійського короля прохати в руку його дочки, а ще інші подають, що поїхав до свого батька Фердинанда, щоби цей знову став королем Болгарії, а він тимчасом має надію скоріше пошукати собі дружину. Полковник Стоянов розповідає про «доброту» Бориса таку історію: Коли в минулім році болгарські революціонери вбили батьку в Софії і правительство вдарентувало заговорників — суд засудив їх на смерть. В ділі Болгарії реакція шаліла. Тоді ніби король Борис не хотів підписати засуду смерті в огляду на те, що присяг своїй вмираючій матері ніколи в житті не підписати засуду смерті. Правительство заявило, що це є конечно. Тоді король Борис зблід і... підписав. Такими байками про доброту короля хочуть болгарські реакціонери виправдати кровавий режим короля, за якого короткого панування розстріляно сотки людей на підставі судових вироків і сотки вистріляно так, що світ про це не знає. Тепер Борис іде в світ. Але не совість його гризе, тільки страх перед обуренням працюючих мас Болгарії, яким панування буржуазії дошкулило до живого тіла.

Апетити Італії зростають щораз більше. Англійська газета «Дейлі Нюз» доносить, що в останнім часі приїхав румунський генерал Авереско до Риму. Газета повідомляє, що Італія сподіється допровадити до румунсько-більшевицько-італійського союзу. За таку приязнь більшовики повинні зрестися претенсією до Бесарабії, а Італія має дїстати великі уступки в торгівлі на Україні і Кавказі. Дуже уважно до тих переговорів ставиться Німеччина, яка підозрює Італію, що вона хоче її бороздити в торгівлі з СРСР. Друга англійська газета «Дейлі Геральд» думає, що з італійських коншахтів ніщо не поведеться, коли у Франції приїде до влади Поанкаре.

Французько-більшевицькі переговори знову перервані з тої причини, що Москва відкликала до себе Раковського, тому що він на власну руку згодився, щоби Росія платила 55 мільонів річно за давні довги, а Москва годиться тільки на 40. Франція жадає 90.

Господарський курс.

Головний Відділ Товариства «Просвіта» у Львові уряджує при допомозі других українських господарських установ 7-місячний господарський курс в господарсько-садівничій школі в Милувані (Товмацькоб повіту).

Курс треватиме від 1 жовтня 1926 до 30 квітня 1927 року. Одночасно Головний Відділ проголошує шукати на прийняття до школи 30 учасників з приміщенням і удержанням під отриманими умовами: 1) Зголосуватися можуть мушці у віці 16-30 літ, що єкничали найвище середню школу. 2) Кождий учасник має прати свою одіж (в тім одіж до практичних справ господарських, білля, 2 ручки і 2 простирала, подушку і покривель). 3) Учасник платить за удержання, опал, світло й науку та прибори демонстраційні по 5 доларів місячно.

Програма курсу (на основі програми затв. Міністр. рільництва з 29 жовтня 1923, ч. 2419-3-IV): 1) Предмети загальної освіти. 2) Основні відомости в науку природи, відомостей до фалових предметів. 3) Фахові предмети: рільництво, годівля, молочарство, городництво і садівництво, організація господарства, адміністрація і господарське підприємство, ведення пасишництва. 4) Питання з господар-

ського законодавства і народного господарства та кооперація. 5) Практичні господарські справи. Зголошення на курс належить вносити поручено на адресу: Господарсько-садівнична школа в Милоравні п. Стриганці (Stryhanec). До зголошення належить долучити посвідку родичів, згідно тої установи, яка на курс посилає, що зобов'язується платити місячно подану вище квоту. Про прийняття і день приїзду повідомить Управа школи. — Головний Відділ Товариства «Міросвіта» у Львові.

Пам'ятайте про політичних в'язнів і їх волю!

Комунікат.

Безплатного Бюро Посередництва Праці при Т-ві «Союз Селянських Спілок», — Львів — Ринок 10, II. пов.

В останньому часі зареєстровано в нашому Бюро таких безробітних: 2-ох кооператорів, 1-го гарбаря, 1-го теслю, 1-го учителя, 1-ну учительку, 1-го прив. урядника, 4-ох денних робітників, 4 служниці, 2-ох послугачів, 2-ох дяків (один може вести хор і кооперацію), 1-го друкарського помічника, 1-у кухарку, 2-ох лісничих (з довголітньою практикою), 1-го торговельного практиканта, 1-го кравецького челядника, 1-ну кравецьку помічницю, 1-го молочара (з укінченою дволітньою господарською школою за границею, однорічною молочарською школою та піврічною практикою), 1-го фахівця годівлі домашніх звірят. Крім того пошукує заняття: Сестра-жалібниця з довголітньою практикою в шпиталях (може зайнятися вихованням дітей або домашнім господарством в малій родині). Абсолювентка гімназії прийме лекцію на селі за умовленою винагородою. Інвалід з української війни, може вести канцелярську роботу. Студент з 4-літньою практикою шукає роботи мунданта в адвокатській канцелярії у Львові від 1 жовтня 1926 р. — Бюро прохає всі українські установи й підприємства зголошувати запотребовання робочих сил на адресу Бюро. До Бюро зголошено запотребовання таких робітників: 1-го столярського помічника з укінченою ремісничою школою і практикою. 1-го слюсаря, що мав би концесію на ведення слюсарні. 1-го хлопця на науку копитарства, обзнакошеного з роботою столярською (може зголошуватися лише львівський). 2-ох кухарок на виїзд на провінцію.

Справа емігрантів.

В останнім часі зріс у дуже значнім числі вплив українських емігрантів. Бюро Посередництва Праці вживає всіх емігрантів, котрі вже десь примістилися, в. краю, щоби вони в першу чергу занялися допомогою тим, що ще мають повернути і зголошували до Бюро всі можливі вільні для праці місця. В тій цілі вживає їх утворити спеціальні комітети, яких завданням буде вишукування праці й заняття для наших емігрантів. Також самі емігранти повинні подавати про себе потрібні інформації: 1) Призвище 2) Приналежність (село й почта, повіт) 3) Які курси покінчили, з якими свідоцтвами 4) Якої праці, заняття потребують 5) Чи тепер де працюють і де? На відповідь залучувати значки поштової.

Наше Бюро не обіцяє багато помігати, але сподіється, що до поміги стане йому ціле наше громадянство. Потреба також, щоби громадянство складало жертви на першу поміг для повертаючих емігрантів на адресу Бюро, щоби творило по більших осередках для них тимчасові приюты, помешкання, збирало для них харчі ітд. По можності творити відповідні товариства на статутах. Вони обіцяють по виконанні цього першого обов'язку, могли би переняти на себе обов'язки моральної і матеріальної допомоги всім українським робітникам.

НОВИНКИ.

Зміна назви.

На днях одержало УПТ-во повідомлення з Львівської Дирекції Поліції, що львівське Восвідство прийшло до відома зміну статута того Товариства, ухвалено Надзвичайним Загальним Зіздом УПТ-ва дня 5 квітня 1926 р. На підставі тої прийнятої зміни Товариство називається офіційно: «Рідна Школа УПТ-ва, або й скорочено «Рідна Школа». Не подаючи в статуті території своєї діяльності, має «Рідна Школа» право на підставі § 3. австр. зак. про Товариства й на підставі § 7. розпорядку Ради Міністрів з 14 березня 1921 за дозволом дотичного Восвідства поширити свою діяльність і на території Волині і т. д.

Відповідно до того муситимуть усі вже засновані Кружки УПТ-ва переіменувати і свій статут. Подрібні інструкції в тій справі вийдуть на днях до всіх Кружків УПТ-ва.

Замовлений голос.

З нагоди свята Івана Франка ще раз накинута на його світлу пам'ять усі світські й церковні нападники. І коли за життя вели вони проти нього і його праці непереможливу боротьбу, то ще по смерті не перестають плювати його імені. Ми реєстрували вже кілька яскравих фактів про це. Тим більше вдаряє виїмкове стиновище в оцінці діяльності Івана Франка, яке займає орган українських евангеліків «Віра і Наука». Цей часопис присвятив Франкові передову статтю, а крім цього в окремій особній статті звернув увагу на нахабну нападність проти пам'яті Франка в «Місіонарі». І хоча в деяких точках з цією оцінкою не можна погодитися, то всежтаки слід піднести, що евангеліки ставляться до Франка позитивно.

Цікаве ще й те, що в тому самому числі «Віри і Науки» (за червень) поміщено прекрасну статтю про Михайла Драгоманова і його думки про релігійні та церковні справи. Стаття написана з великим знанням писань Драгоманова і з любов'ю до його громадської праці. Видно, що українські евангеліки не замикаються перед поступовими громадськими думками.

Добра рада.

Про одного ксвндза Завішу розповідає «Тигоднік Ярославскі» таку історію: побожний той ксвнжульо замість молитися пише тільки доноси неначе який поліційний агент. До міністерства скарбу пише про те, що цей або той його сусід не платить податків; на гр. кат пароха з Ляшок, з котрим ніби в в дуже великій приязни, зробив також донос. Це видно який в него характер свуїтський. Найцікавіше це, що найбільше виступає проти інвалідських пенсій та жадає, щоби Польща платила їм лише по 20 зол., бо Австрія платила інвалідам в під Кенігрецу також лише 20 корон. «Тигоднік Ярославскі» пише, що ксвндз Завіша всіх радий повишував би, але найбільш добрий гоноровий вчинок був би, коли повісився сам. Хай зависне Завіша.

Жара в Америці.

Доносять з Нью-Йорку, що там у деяких околицях переходить жара понад 100 степенів тепла. В Філадельфії є так

горячо, що яйде на сонці твердне на протязі 5 і пів минути. Запотовано 18 соняшних ударів. Люде сплять на дахах та густо часто в часі сну провалюються в дахів та вбиваються. В околиці Гудзона 150.000 людей ночув над морем. В зв'язку з жарою повстають шалені бурі.

Веселий куток.

Розумного не відведе.

Вертав Лейзор з торгу на кони. Зірвалася буря, а до села було ще дуже далеко. І страшні громи били в лісі. Звичайно бідний Жид боїться страшних громів. Бо грим може навіть чоловіка вбити. Нанароком власне біля Лейзора вдарив грим в дуба так, що кінь Лейзора сполохався. Побачив Лейзор, що не жарт і молився: «Коли вийду з тої біди цілий, продам коня і дам гроші на бідних».

І сталося чудо. Буря через кілька хвилю минула і Лейзора жаль схопив за серце. Завернувши до міста, купив когутика за 2 золоті і зачав торгуватися: «Маю — каже до купців — дві річі на продаж. Коня й когутика».

Купці: Але за коня кілька вам дати?

Лейзор: Можу тільки разом продати.

Купці: Ну, кілька хочете?

Лейзор: За коня дайте 2 золоті, а за когутика 600.

В світській Росії.

Випроводили купці на базар верблюдів на продаж. Верблюд мав два горби. Побачила це селянка Вера Зазуліна й руки заламала:

— Господи помилуй — каже — вже оці большевики цілком совісти не мають. Дивіть, люде, що вони з коня зробили!

В школі.

Учителька: Отже діти, хто з вас знає яку пословицю?

Діти (мовчать).

Учителька: Як то? Ніхто не знає відповіді на моє питання?

Івась: Прошу пані просорки: Десять мудрих не відповість на питання одного дурного.

Учителька: ображена біжить до директора і вертає з ним.

Директор (злий): Ти Івасю не знаєш інших пословиць?

Івась: Лихо завжди в парі ходить.

Директор тільки махнув рукою і сказав тихо учительці, аби собі з пословиць нічого не робила.

В суді.

Суддя: Чи ви так крали, як я вам оце предстив?

Обвинений: Не так! Але бачу, що спосіб пана судді липший як мій, бо пан суддя їде на волі, а я в криміналі.

Сільські базарі.

Приїхала міська панночка на село і спідничка в неї вище колін.

Сільські хлопці показують на неї пальцями і кричать:

— Ади, ади! Пани тепер уже й на спідничках шпарують.

Заява.

Старшина Т-ва «Січ» у Подєбрадах, оцим доводить до відома заінтересованих, що статтю «Чеський гімн рух і українські руханково-пожари товариства», яка була надрукована в ч. 23. «Гром. Голосу» з 12 червня ц. р. з підписом «Подєбради 1926» і псевдонімом «Січовик» ніхто із учасників нашого Т-ва не писав і писати нікому не доручав. Це твердження старшина Т-ва подає на підставі сконстатування певних даних та зібраних інформацій. Іван Проконів, кошовий, Антін Кушницький, референт преси.

ЛУГОВІ ВІДЗНАКИ

приписані статутом і апробовані Головною Радою «Лугів» у Львові — можна набути в Кооперативі «ЖІНОЧИЙ БАЗАР» в КОЛОМІ. Одна відзнака з додатками (дві пригальники і жовті нитки до вишивання) коштує 30 грошів. Висилається за попереднім надісланим готівкою або за підслалатою. — Адресувати так:

Коса. «Жіночий Базар» в Коломі.